

NAŠ DOM

LIST ZA KMEČKO
MLADINO

Posamezna številka velja 1 dinar.

»Naš dom« izhaja v prvi polovici meseca. Naročnina za vse leto dvanajst (12) Din. — Za Italijo 7 Lir, Avstrijo 2 in pol šilinga, za Ameriko 0.40 Dol. Za druge države vrednost 20 Din. — Naslov: »Naš dom«, Maribor, Koroška cesta 5. — Položnice si kupite na pošti in vpišite št. 13.577.

Edini slovenski zavod brez tujega kapitala je Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani v lastni palači ob Miklošičevi in Masarikovi cesti

Sprejema v zavarovanje:

1. Proti požaru: a) raznovrstne izdelane stavbe kakor tudi stavbe med časom gradbe; b) vse premično blago, mobilije, zvonove in enako; c) poljske pridelke, žito in krmo.
 2. Zvonove in steklo proti razpoki in prelomu.
 3. Sprejema v življenjskem oddelku zavarovanje na doživetje in smrt, otroške dote, dalje rentna in ljudska zavarovanja v vseh kombinacijah.
- Zastopniki v vseh mestih in farah.

Prihodnja številka Našega Doma bo izšla v dvojni številki (november-december) okoli prvega decembra; prinesla bo obilo zanimivega gradiva. Dopisi in drugi rokopisi naj se vpošljejo najpozneje do 5. novembra. — Omenjena dvojna številka bo vsebovala izčrpen program za prihodnje leto.

Naročajte po dr. Dorniku dramatizirano ljudsko igro »Gruda umira«, ki je izšla kot posebna priloga »Našega doma«. Naročila je poslati na upravo »Našega doma«, Maribor, Koroška cesta šte. 5. Za naročnike 12 Din, za nenaročnike 25 Din. Za nove naročnike 24 Din.

Denar naložite najboljše in najvarnejše pri

Spodnještajerski ljudski posojilnici v Mariboru

Gosposka ulica

r. z. z n. z.

Ulica 10. oktobra

Obreduje hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in ne odteguje vlagateljem rentnega davka.

Dr. Jožef Mirt:

Ciril-metodijska misel.

Cirilmetodijska misel je vodilna misel v življenju in delovanju slovanskih apostolov sv. Cirila in Metoda. Živela sta pred kakimi tisoč leti, izšla iz ugledne solunske rodbine, v Carigradu sta se temeljito izobrazila v govorništvu in modroslovju. Pri tem pa nista hrepenela po svetni slavi, nista se ponašala s svojimi odlikami, nista se dala omamiti od veličja na cesarskem dvoru in od dvorskega življenja, temveč sta se najprej učila v samotni Bogu služiti, potem sta pa šla pogumno na svoje apostolsko delo. Spreobračala sta k pravi veri Saracene, Kazare in Jude, predvsem pa Slovane, katerim sta ustanovila tudi književnost in zato prav posebno veljata za slovanska apostola.

Sv. Ciril in Metod pa nista samo oznanjevalca krščanske vere, temveč sta tudi apostola krščanske vesoljnosti in cerkvene edinosti. Ko je njun rojak Fotij pripravljaval razkol, sta bila sv. brata ravno na poti v Rim. Molila sta in delala, da bi Slovani ostali vdani nerazdeljeni Kristusovi Cerkvi. To je bila oporoka sv. Cirila, ki je pred smrtjo goreče molil, naj bi Bog ohranil Slovane v edinosti vere in Cerkve. To je bila tudi srčna želja sv. Metoda, tako so mislili njuni učenci, ko so ob Metodovi rakvi opravili molitve v latinskem, grškem in staroslovenskem jeziku. V zelo starih molitvah se pravi med drugim: »Sv. Ciril in Metod, prosita vladarja vseh stvari, da vse slovanske narode utrdi v pravi veri in verski edinosti, pomiri svet in reši naše duše.«

Velika ljubezen do Boga, skrb za notranje življenje in lastno popolnost, oznanjevanje krščanske vere, delo za cerkveno edinost in spravo med krščanskim Vzhodom in Zapadom, to je bila vodilna misel slovanskih apostolov, to je cirilmetodijska misel.

Kdor pozna zgodovino, ve, da sv. brata pri svojem delu skoraj od nikoder nista dobivala dovolj podpore. Tem bolj se moramo prizadevati mi, da ohranimo sadove njunega dela, da cirilmetodijska misel med nami živi in raste!

Pred vsem moramo vedno skrbno čuvati **zaklad sv. vere**. Francoski vojaki so l. 1798 v Rimu oskrunili grob sv. Cirila in razmetali njegove kosti. Ne sme se tako zgoditi z njegovo duhovno dedščino, s sv. vero. Mi Slovenci se ne moremo postaviti vstric onim narodom, ki so v zgodovini igrali veliko in vodilno vlogo. Vendar pa smo do sedaj ohranili sv. vero, čuvajmo jo tudi v bodoče kot svoj največji zaklad!

Sv. brata sta bila velika apostola božje-človeške **ljubezni Kristusove** in glasnika onih vodilnih krščanskih misli, ki so v prvih krščanskih stoletjih prenovile svet in vzgojile enotno družino krščanskih narodov. Ljubezen Kristusova pa je središče in vir verske obnove. Cirilmetodijska misel sprave med krščanskimi Vzhodom in Zapadom je v zvezi z najglobljimi krščanskimi resnicami in glavnimi viri krščanskega življenja in tako tudi v zvezi z najnovejšim katoliškim gibanjem za versko prenovitev posameznika in družbe. Tega so se zavedali naši katoliški škofje, ko so na svoji konferenci v Zagrebu 18. oktobra 1927 našo katoliško akcijo postavili pod posebno zavetje svetih bratov Cirila in Metoda.

Sveta brata sta se poglobila v Kristusov nauk in sta najprej **sama sebe prenovila v Kristusu**. Tako sta mogla med Slovani goreče in dosledno delovati na to, da živijo po krščanskih zapovedih. Na Moravskem sta morala posebno odločno nastopati proti poganskim daritvam in za obrambo krščanskega zakona. Njun življenjepis dostavlja k temu: »Vse te zmote in razvade sta iztrebila kakor trnje in sežgala v ognju svojih molitev.« Tudi naš apostolat mora biti pred vsem apostolat lepega vzgleda in globokega religioznega življenja. Sploh moramo reči, da mi preveč delamo in premalo molimo. Zato pa tudi nimamo tistih uspehov, ki bi bili potrebni.

Kakor prvi kristjani, tako sta tudi sv. Ciril in Metod delovala za **krščansko veseljnost in bratstvo v Kristusu**, ki premosti vse prepade med stanovi in narodi. Po nauku sv. Pavla ni razlike med stanovi, ker smo vsi eno v Kristusu, ker smo vsi eno telo s Kristusom. Sv. Ciril je imel veliko ljubezen do vseh teptanih. Ko so mu kozarski in slovanski knezi ponujali darove, je izprosil osvoboditev vjetnikov in sužnjev. Po opominih zadnjih papežev se trudi krščanska obnova za sporazum med narodi, da bi bil »mir Kristusov v kraljestvu Kristusovem«. V istem smislu sta že pred 1000 leti delovala sv. Ciril in Metod, ko sta se žrtvovala za Slovane, da bi Slovani posredovali med vzhodnimi in zapadnimi kristjani in tako pospeševali spravo med narodi.

Tudi **voditelji držav** se morajo radovati, ako se uresničuje Ciril-Metodova misel. Kajti kje bi mogla biti bolj cvetoča in srečnejša država kot tam, kjer vsi gorijo za resnico in pravico, kakor sta sv. brata živela za njo? O sv. Metodu pripoveduje njegov življenjepis: »Ko se je vrnil iz Rima, od istega dne je začel močno rasti božji nauk in število duhovnikov se je pomnožilo v vseh mestih, pogani so zametali svoje zmote in začeli verovati v enega Boga. Toliko bolj se je tudi moravska država začela širiti na vse strani in srečno premagovati sovražnike, kakor tudi sami Moravani vedno pripovedujejo.«

Cerkvena oblika delovanja v smislu ciril-metodijske ideje je **Apostolstvo sv. Cirila in Metoda**, ki je nastalo iz Slomškove Bratovščine sv. Cirila in Metoda, ustanovljene l. 1851. Ko so se druge tozadevni po-

skusi takrat vsi izjalovili, je imela Slomškova bratovščina posebni božji balgoslov. Tako smo se mi Slovenci v katoliški Cerkvi uveljavili, glejmo, da bo tudi v bodoče tako!

Razdejane duše.

(Pretresljiva zgodba iz naših krajev; za N. D. napisal fant od Soče.)

Odločitev.

Pavla in Janko sta se v težkih preizkušnjah še tesneje naslonila drug na drugega; brez nadaljnegga so morali ljudje priznati, da sta vzorna zakonca, ki se zavedata svojih medsebojnih dolžnosti in obveznosti, danih pred oltarjem. Nevarnost, da bosta morala iz Visol za slučaj, da odloči sodišče gospodu Marku v prid, ju je združila na življenje in smrt, da ni bilo nikdar niti najmanjšega nesporazuma, prepira ali sličnega. Še ni bila končana odločitev tu, pa se je poznalo, kako zelo so bile številne pravde delovale na živčevje Jankove žene Pavle. Zasliševanja, pričevanja, obtožbe . . . iz leta v leto. Petnajst pravn! Vsi so čutili posledice tega razburljivega in živčevje uničujočega pravedanja; gospod Marko je vidno slabel; neprespane noči, naporne poti v mesto, zbiranje prič in velikanski stroški. Gotovina, ki si jo je bil v mladih letih prihranil, je kopnela. Tudi Janko je čutil posledice tega neznosnega življenja; najbolj pa ga je potrla, ko so se v Pavlinem zdravju jeli pojavljati vidni učinki. In to vse navzlic zatrevanju Jankovega zagovornika, da je Jankova stvar brez vsakega dvoma že vnaprej dobljena. Dan glavne razprave, ki je imela odločiti, čigave so Visole, je napočil. Kdo je mogel biti na Visolah, ki bi bil mogel tiste noči tik pred obravnavo v brezskrbnosti zatisniti oči? Zarana so zapuščali tisto jutro drug za drugim Visole; poslednja sta šla Janko in Pavla. Vsi so šli v mesto k obravnavi. Marijančka pa je Janko še preje peljal h gospodu Janezu, ki je bil za tisti dan prevzel nadzorstvo nad ubogim fantkom. Vsi so šli, kar jih je bilo na Visolah; vsi so imeli važno nalogo pričevanja. Šli so pa tudi iz vseh bližnjih selišč, zaselj in sotesk. Mnogi izmed njih so bili povabljeni za priče; drugi so šli iz radovednosti, tretji so spojili prisotnost pri zanimivi razpravi s tem ali drugim opravkom v mestu. Razpravna dvorana je bila natlačena ljudi, ki so sledili poteku razprave. Najprej je bilo zaslišanje Janka in Pavle, potem številnih prič, od katerih so ene izpovedale v prilog gospoda Marka, druge pa v prilog Janka. Tekom cele razprave se nista Janko in gospod Marko niti pogledala. Zunaj pred dvorano so se zbirali ljudje in se med seboj pričkali radi očitkov pristranega pričevanja. Hrup je narastel tako, da je moral sodnik poslati slugo pred dvorano, da so ljudi razpršili in pomirili. Celih šest ur je trajalo to zasliševanje prič, čitanje raznih listin, govori zagovornikov. Proti večeru šele so prišli Visolani domov, izmučeni in zdelani od napete in vznemirljive razprave. Nosili so s seboj skrivnost: Visole je sodnik prisodil Janku. Toda zadeve še ni bilo konec: gospod Marko je bil namreč po svojem zastopniku vložil vzklic pri višjem sodišču. Kdaj bo konec vsega tega in kakšen bo zaključek?

(Nadaljevanje prihodnjič.)

Krik iz tovarne.

(Iz Ivanovega dnevnika.)

1. marca 1931.

Kakor bič udarja po naših plečih. Delo v tovarni je dan za dnev težje; kot graščinski valpet, tako nam stoji za petami tovarniški paznik: »Hitro, urno, zasukajte se!« »Hitreje, sicer vas poženem na cesto!« »Podvizajte te!« »To delo mora biti končano v eni uri!« »Za Boga, kaj mislite, vi delate po polževo!« Ta pesem nas hrani od jutra do večera, iz dneva v noč, iz meseca v mesec . . . Pa hitim, hitim, hitim, da mi pot rosi čelo; hitim, da mi noge zastajajo; hitim, da mi roke omahujejo. Pa se vzbudi kraj mene kot votel glas sirene: »To je prepočasi! Urnej!« Pogledati, je li govoreči človek ali žival, čuditi se, ni časa; delam ko da mi gre za življenje. Delam in mislim na mater, ki mi doma boleha, na sestro, v bolnici zdihujočo, in še na najmlajšega, ki po dvorišču teka in skače. Kruha jim moram zaslužiti . . .

12. aprila 1931.

Komaj sem se zbudil v življenje, že mi je ime: tovarniški delavec. Ljudje v mestu izgovarjajo to ime tako, da se v njih naglasu čuti manjvrednost človeka, ki mu je slučajno ime »tovarniški delavec«. Pa saj ne veste, ljudje božji, kaj je to! Ne veste, da pomeni to ime živega mrtveca in mi mladi, ki se smrti bojimo, ji stopamo nasproti, se bližamo njenemu mrzlemu dihu. V megli, dimu in prahu tovarniškega zraka požiramo smrt na široko . . . O —! Jaz pa sem mlad! Meni pa se hoče svobode prostranih poljan, gledanje božjega solnca in cvetenja dobrih in dehtenja gozdov . . . Pravijo, da se tam zunaj budi pomlad! Pri nas pa je kakor po zim: dimniki enakomerno puhajo v zrak črne valove dima, mokra megla leži vseprek.

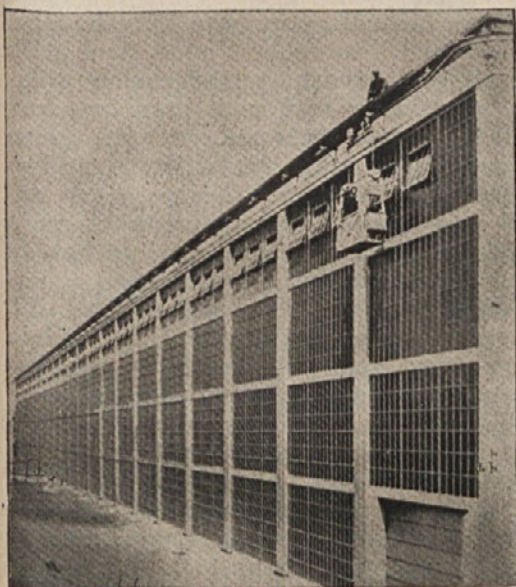
5. maja 1931.

Tovariš Polde mi je danes pravil, da je v njegovi domači vasi cvetoča vîgred. Polde je kmečki sin. Prišel je v mesto, ker mu je postala domača bajta pretesna. Pravi, da je tu bolj prost. Čudno! Da sem jaz Polde, bogme, ne bi zamenjal domače hišice in polja z dimnato tovarno, kjer ne smeš niti svobodno kihiniti, ne da bi te kdo vprašal: »Ti tukaj, kaj stojiš z delom?!« Moje hrepenenje po pomladi tam zunaj raste v brezbrežnost. Tja bi šel — na zeleni trati bi zavriskal in zapel! Polde, da je ona hiša, ki si jo sramotno zapustil, naša, jaz bi jo poljubil z žarkim ognjem svoje duše. — Lepo mora biti tam zunaj na deželi! Sredi zeleneče ravni raste bela hišica; krog nje cveto deviške črešnje, jabolka in hruške, in sipljejo svoj majski čar na kočico, ljubko, kakor nevesta, napravljajoča se k poroki. Tam zadaj za njo pa pojejo zeleneči gozdovi večno mladi spev . . . O—o—o! Moj duh, kam so te zanesle peruti?! Saj sem vendar v tesni sobici, ki je obenem kuhinja, spalnica, obednica, bolniška soba in še moja pisarna. Pod oknom umazano dvorišče, preko njega sivi zidovi pustih hiš . . .

11. septembra 1931.

Včeraj se je Polde ponesrečil. Stroj mu je zmečkal desno roko. Polde, Polde, domača koča bi ti ne bila zmrcvarila desnice! — Oni dan nam je

ravnatelj znižal plače. Kakor besen lev sem hotel zarjuti: »Dajte nam nazaj našo svežo mladost, našo moč, našo kri nam vrnite, da bomo to, kar smo bili pred vstopom v to izžemalnico!« A beseda ni mogla iz grla. Osem sodelavcev je bilo odpuščenih. Kleli so, potem pa pili celo noč. — Že davno sem nehal biti mlad. Sem stroj brez življenja. In brez upanja. Lepe sanje po svobodnem solncu sem zakopal med temne tovarniške zidove, da se nikoli več ne vzbude v mlado zarjo. Oče je bil tovarniški delavec, sin naj mu sledi. Šel bi ven in kričal v noč, da bi izkričal iz sebe to težko, kar tlači mojo mladost. Bela hišica sredi zelenja, cvetje in petje polja — — — Vse je utonilo v mrkem jesenskem deževju.

Ogromne delavnice generalne električne družbe v Pittsburgu v Zedinjenih državah. 30.000 šip!, ki jih čistijo s pomočjo posebne vzpenjače.

Mladina, ne pozabi črnega dne v povestnici Slovencev. Od tuge in bolesti se je preklalo slovensko srce, ko je prišla težka vest, da smo dne 10. oktobra pred enajstimi leti izgubili Korotan. Mladina prisega ob spominu na usodni dan zvestobo njim, ki so bistvo našega bîstva, bratje naši do konca dni.

Mirko:

Kaj sedaj?

Fantovski tabori so za nami! Lep obisk na teh taborih je dokaz, da v naših slovenskih fantih še ni zamrla volja do resnega prosvetnega dela. Namen fantovskih taborov je bil, spodbuda k delu v naših prosvetnih organizacijah — v fantovskih odsekih. Akoravno se fantovski tabori niso mogli povsod izvesti tako, kakor so bili zamišljeni in fantje niso dobili prilike dati izraza svojemu razpoloženju, vendar je namen dosežen. Globoko v srcih naših fantov je vzrastla zavest: **Fantovski odseki naših prosvetnih društev morajo postati v bodoče slovenski mladini edino mesto, kjer bo lahko uveljavljala svoje duševne in telesne sile.** Začrtala si je mladina smer, po kateri hoče v bodoče hoditi in ta smer je **radikalno katoliška.** Mladina, zbrana v fantovskih odsekih, se dobro zaveda, da je

življenje borba in borba za načela naše delo, za načela, ki so večna, ki jih je utemeljil Večni Zakonodajalec — Kristus. Tem načelom hočejo ostati zvesti naši fantje, tako so sklenili ob fantovskih taborih.

In kaj sedaj? Ali naj ostane samo pri besedah, samo pri sklepih? Ne! Čujte, kaj pesnik Gregorčič poje:

»Samo želje ničesar ne store,
ne slova mnogo več,
v dejanju le pokaži se
bojevnik ti goreč.«

Da v dejanju! **Poglobite prosvetno delo v fantovskih odsekih!** Ne bo več dolgo, ko se boste zopet lahko večkrat zbrali v društvenih prostorih. Če ste doslej fantovske sestanke omalovaževali, popravite to v bodoče! Imejte **tedenske** ali vsaj **14dnevne sestanke**. Čim večkrat bodo člani prišli skupaj, tem bolj se bo krepila društvena zavest in medsebojno prijateljstvo. Dovolj zanimive snovi za predavanja vam nudi osem zvezkov Prosvetne knjižnice. Da pa bodo fantovski sestanki res zanimivi, pestri in privlačni, ne smejo biti dolgočasni. To ni noben sestanek, če pridejo fantje skupaj, slišijo več ali manj učeno predavanje, potem pa gredo narazen, kakor ljudje, ki se med seboj ne poznajo. Fantovski sestanek mora imeti **značaj domačnosti**. Na fantovskem sestanku morajo priti **do besede tudi fantje sami**. Zlasti novim članom, ki morebiti prvič pridejo v naš krog, tem posvetite vso pozornost, da se na sestankih ne bodo dolgočasili, da ne bodo morebiti osamljeni sedeli v kakem kotu. Čim bolj bo vladalo na fantovskem sestanku veselje, domačnost, tem večjo privlačno moč bodo imeli. Na fantovskem sestanku naj bodo na programu tudi primerne deklamacije, kratki govori, ki si jih naj člani sami sestavijo, ali pa jih sestavi duhovni vodja. Zlasti enega ne sme manjkati na fantovskem sestanku, namreč **petja**. Ali si sploh moremo misliti fantovsko družbo brez petja? Saj naši fantje radi pojo. Petje jih spremlja skozi mladost. Pojo, ko se zbirajo zvečer na vasi, ko gredo na nabore jih spremlja petje, ravnotako, ko odhajajo od doma. **Zato naj bo tudi petje stalna točka na fantovskem sestanku**. Z lepo pesmijo naj bo sestanek odprt in zaključen. Pesem iz naših društvenih domov naj oznanja, da so zbrani pošteni slovenski fantje pri delu za svojo izobrazbo.

Ožive naj zopet naši društveni odri. Lepa vzgojna igra bo blažilno vplivala na igralca in gledalca. Pritegnite k sodelovanju vse dobromisleče fante, da se bo naša fantovska armada vedno bolj večala.

Poglobitev verskega življenja naj bo tudi eden izmed vidnih sadov naših fantovskih taborov. Da bodo naši fantje res živeli s Cerkvijo, da bodo zajemali iz neusahljivih vrelcev katoliške Cerkve: iz svetih zakramentov, pogoste spovedi in mesečnega sv. obhajila, iz molitve, sv. maše, moči za boj življenja. Potem bodo naši fantje res junaki, sposobni za boj proti nasprotnikom katoliškega prepričanja, dosledni in značajni, sposobni za laiški apostolat v smislu K. A., da bodo lahko širili kraljestvo Srca božjega na zemlji — uveljavili geslo K. A., ki je geslo fantovskih odsekov: **Povsod Boga . . .** V tem smislu bomo obhajali letos **praznik Kristusa Kralja, ki je postal naš fantovski praznik**. Bratje! Korajžno na delo, v trudu in znoju polnem radosti delajmo za uresničenje našega programa.

Osrednji del novozgrajenega katoliškega
vseučilišča v Peking.

Fantje in dekleta!

Širite Naš Dom!

Ko bodo zgovorjene tri besede . . .

(Kjer brate s škorpijoni bičajo.)

Eno teh noči sem imel čudovite sanje. Trikrat sem se prebudil in ko sem zaspal, sem vsakokrat sanjaril skoraj iste sanje. Videl sem tri dogodke, kot triptipo ene same strašne in pretresljive slike. Najpreje se mi je zazdelo tole: Stal sem poleg črnega prepada, v katerem so migljale majcene lučke. Jaz sem stal na Opčini, pod menoj v kotlini sem pa imel Trst. Lučke na morju so prihajale s parnikov in imele so na vodni gladini podolgovat, medel blesk. Lučke v mestu so bile skoro vse nepremične, nekatere so se pa tudi gibale: lahko so bili vozovi ali tramvaji, morda pa tudi kresnice, ki so plovele ne daleč pod menoj. Imel sem čustvo, da stojim poleg temnega vulkana, iz katerega lahko vsak trenutek bruhnejo proti nebesnemu svodu plameni z lavo in žveplenim dimom. Tedaj sem začul iz tega breždna daljno napol zamolklo kričanje. V nebo je švigalo eden, deset, sto zubljev. Rdeči razbeljeni jeziki so lizali poslopja in se spenjali nad črnim dimom. Plameni so se večali, dim je zakril skoro pol mesta. Iz tega dima so letele tudi male iskre, ki so plesale nad strehami kot snežinke v burji. Krik se je včasih večal, včasih pojemal, kakor je pač pihal veter. Gledal sem vta pekel z veliko pozornostjo, ali nisem mogel doumeti drugega, nego da se vrši velikanski požar. Bežal sem po beli cesti, ki se je svetlikala v črni noči. navzdol proti mestu. Padal sem večkrat in vstajal sem zopet in bežal dalje.

Na škednju sem videl blede, bolesterne obraze in tudi množice divjih, ostudnih ljudi. Istotako tudi pri Sv. Jakobu in v mestu samem. Goreli so naši narodni domovi, naša gledališča, naše šole. Ognjen belcebub se je zaril v knjižnice in žrl z grohotom naše drame, naše stihe in naše speve. In krog ognjev so skakale črne silhuete, kot demoni krog svojih žrtev.

Zapihalo je s Krasa, da je zatulilo. Burja je gnala pred seboj s pogišč oblake dima, pomešane z iskrami. In zapihalo je še močnejše, sunkoma, kakor da mora streti hiše s svojih temeljev. V tretjič je zapihalo kakor orkan, ki hoče pomesti vse, kar je postavila božia in človeška roka. Rjavelo in tulilo je, kot da bi se razljutil ves nebesni firmament. Tedaj so se začule sledeče proroške besede: »Zaslišali bode te tri besede in tedaj bo prišel Vaš dan!« Zbudil sem se. Skozi okno je sijal mesec na mojo

postelj in me mehko božal s svojimi žarki. Pomočil sem prst v žegnano vodo, se prekrizal in se odel preko glave.

Zopet se mi je zdelo, da hodim po Krasu. Trate so bile mokre in pod čevlji se mi je polzilo. Na obleki in obrazu sem čutil vlago.

Tedaj sem zaslišal težak vzdih. Ozrl sem se okrog sebe, toda nikogar nisem videl. Še enkrat je zavzdihnilo in tokrat se mi je zdelo, da je prišel vzdih izpod zemlje.

»Spavaj dečko«, je dejal mehak glas.

»Ne morem«, je odvrnil oni.

»Zakaj ne moreš?«

»Boli me; streli pušk so mi raztrgali hrbet.«

»Ne govori tako glasno; onadva se lahko zbudita.«

»Jaz ne spim«, je dejal tretji.

»Jaz tudi ne«, je sledil četrti.

Postalo je zopet tiho. V bližnji vasi je udarjalo ob zvon.

»Koliko časa misliš, da bomo tukaj?« je povprašalo zopet pod menoj.

Ko smo ležali tam zgoraj, sem videl belo, skoro prozorno meglo, ki se je nagnila nad nami. Na čelu sem čutil nekaj toplega kot poljub. Takrat se mi je zdelo, da so mi šepetale neke ustnice: »Kadar slišite tri besede, pridite zopet na dan.«

»Ali misliš, da potem lahko zopet obiščemo naše?«

»Mislim, da.«

»In bomo lahko hodili po rožnatih travnikih?«

»Brezdvomno.«

»In bomo zopet videli naše planine, našo Sočo, naše morje?«

»Prepričan sem o tem.«

Tedaj sem zaslišal jok; ni bil to jok živih s solzami, temveč mrtvih brez solz. Jok je bil tako pretresljiv, da bi vzdramil mrtve skale.

Zbudil sem se drugič. Soba je bila preplavljena mesečne svetlobe. Veter je pregibal drevesa; prekrizal sem se z žegnano vodo in potegnil zopet odejo preko glave, zakaj pregibajoča se drevesa so se zdela kakor plesoči velikani.

Zazdelo se mi je zopet, da hodim po italški obali. Nebo je bilo modro kot oči lepe ženske; tla so bila posejana z ostrimi in velikimi skalami. Na teh skalah so sedela bitja, napol naga, s shujšanimi telesi. Možje so bili bradati. Nekatere ženske so imele v naročju dojenčke, ki so pritiskali svoje tanke ustnice na izsušena materna prsa. Vsi so sedeli tiho in mirno kakor fantomi in gledali proti vzhodu z velikim pričakovanjem . . .

»Kako praviš, da je bilo takrat?« je povprašal blede, jetičen politični kaznjenec. Njegovi kodri, črni kakor gavran, so mu padali na tilnik.

»Ono noč, ko se je morje tako penilo in metalo te skale na obal, je tod hodila prikazen, bolj podobna megli kakor človeškemu bitju. Stopala je od hiše do hiše, pogledala skozi okna in šla dalje. Pri hiši onih dveh, ki sta umrla tisto noč, je postala dalj časa. Dvignilo je roke s širokimi, belimi rokavi, napravilo znamenje križa in šlo dalje. Ko je šla mimo mene, je dejala: »Pride čas, ko bodo zgovorjene one tri besede; tedaj vas ne bodo bičali več s škorpionji. Mož bo pri ženi, stariši pri otrocih, nevesta pri ženinu. In proklet bo oni, ki bo dvignil le prst nad človekom« . . .

Oni je pomolčal; drugi so gledali na njegove ustnice, kakor da bi hoteli še naprej poslušati.

»Ali misliš, da bo kmalu?« so ga povpraševali.

Zbudil sem se v tretjič. Poškropil sem se zopet z blagoslovljeno vodo, vstal in odprl okno. Nad planjavo je vladal pokoj. Tudi tam daleč ob vznožju planin, kjer je bilo pokopališče z mračnimi vrbami žalujkami, je vladal božji mir, saj so stražili mrtvece beli, blesteči spomeniki. In sem neprestano mislil: »Ko bodo zgovorjene tiste tri besede« . . .

Na severnem tečaju . . .

Dietrichson je naravnal letalo v smeri proti ožini Henlopen. Imeli smo veter z jugovzhoda, obilo megle, tako, da smo bili spočetka prisiljeni dvigniti se 100 m visoko. Tako smo prišli nad meglo in smo uporabljali solnčne kompase. Dietrichson je kolikor mogoče opazoval, da bi izboljšal smer, pri čemur je dajal Larsenu signale. Bili smo sedaj v višini 100 m in smo končno prišli iz megle. Motorji so delali izvrstno. Nehali smo štediti ter smo se vrgli na čokoladne kekse.

Imamo li dovolj bencina? Vzeli smo ga namreč kolikor mogoče malo, samo da ne bi bilo letalo preveč obteženo. Omdal je nadziral zalogo, Dietrichson pa pazil na uporabo. Zdelo se nam je že popolnoma gotovo, da dosežemo cilj. Po 81. stopinji 33 minut pridemo zopet v meglo. Bližamo se kopnemu in zato se ne dvignemo, ker bi bili lahko prisiljeni, pristati na neznanem kraju in bi nam lahko bencin pošel.

Zato je približal Rjiser Larsen letalo skozi meglo k zemlji, kjer je bil zrak še vedno dovolj prozoren, da smo lahko opazovali in da bi lahko obrnili, ako bi bilo treba pristati. Megla se je pričela polagoma zgoščati. Leteli smo precej časa 5 do 10 m visoko skozi gosto, težko meglo. Potem smo vzeli večjo brzino in se dvignili više, v daljavi pa smo zagledali višine Spitzbergov.

Naša polarna vožnja je končana in veter postaja močnejši. Iz ožine Henlopen nam veje nasproti močen veter, ki povzroča na morju visoke valove. Usmerili smo letalo proti severnemu rtu, da bi prišli čimprej na zemljo. Med drugim delom leta je opazil Larsen, da se krmilo ravnotežja čimdalje teže uporablja. Pri visokih valovih je bilo nevarno pristati na morje. Ostali smo zato kolikor mogoče v zraku. Feucht in Omdal sta poizkusila izslediti napako v krmilu in popraviti škodo, dokler smo bili visoko v zraku. Nekaj časa se je Larsen posluževal vodilnega krmila, postalo pa je tako viharo, da nismo leteli dalje. Zato smo se spustili. Pet se nas je vsedlo v obednico, da bi bil nos letala čim bolj molen iz morja. Ko smo se 30 minut vozili na visokih valovih, kar je bil zelo moker doživljaj za pilota, smo prišli na vzhodni obali Severnega rta na kopno. Imeli smo še 100 litrov bencina na krovu.

Ne morem popisati občutkov, ki sem jih imel, ko smo zopet končno imeli pod seboj trdno zemljo. Mislim, da smo se zahvalili Bogu za pomoč, ki nam jo je izkazoval v našem štiritedenskem boju za življenje. Odkar smo pojedli za zajutrek čašo kakava in tri kekse, nismo ničesar zaužili razen dveh koščkov slanine. Zato smo nujno potrebovali okrepčila in zakurili smo si svojo pečico.

Nenadoma je zaklical nekdo: »Ladjo vidim!« Bila je resnica. Zagledali smo malega lovca tulnjev. Planili smo vsi na krov letala in odhiti na morje. Bila je ladja »Sjoeliv« iz Balsfjorda s kapitanom Nielsem Wollanom. Pristrčno so nas pozdravili in sijajno postregli. Od 1. popoldne dne 19. junija smo dospeli v Kingsbay, kjer smo našli ladji »Heimdahl« in »Hobby« ter dve letali. Doživeli smo prisrčen sprejem, nakar so nas odvedli k gostoljubnemu g. Knudsenu, voditelju premogokopne družbe v Kingsbayu.

(Konec.)

M. Stupca.

Voditeljica: Zadnjič smo, ljuba dekleta, slišale, kako se lepo in pravilno pere. Nismo pa dovršile poglavja o pranju. Danes se je pripravila Ančka iz Gorenjskega, da nam pove še marsikaj, kar mora vedeti skrbna gospodinja. Ker je Ančka več let služila v odličnih hišah v mestu, bo znala marsikaj koristnega za naše bodoče mlade gospodinjke.

Ančka iz Gorenjskega predava: Ljube tovarišice! Prav rada Vam povem mnogo važnih stvari glede pranja. Kako pereš pisano, kako črno obleko in perilo; kako ravnaš z volnenimi in s svilenimi rečmi. Kako očistiš moško obleko. O tem Vam hočem povedati. Prvo, kar moraš vedeti o teh oblačilih, je, da se nikdar ne namaka, ker bi se odmočila barva. Prati je treba vsaki komad posebej. Pisanega ne peri v lugu, ampak le z milom. Ako imaš finejše blago (bluze), napravi si žajfenco.

Nareži v deževnico ali potočnico malo mila in skuhaj, potem ohladi do prijetne mlačnosti. Dokler se ti kuha in ohlaja žajfenca, pregledj vsaki komad, ki je pripravljen ter namoči tista mesta, ki so posebno umazana, jih koj namili in izperi. Potem razgrni in položi na snažno klop ali na mizo. Nikdar dva komada skupaj, ker lahko teče namočena barva iz enega komada na drugega. Zlasti pazi, ako pereš kako ročno delo, ki je iz belega blaga pa našito ali znamkano z rdečo ali z modro nitko. (Narodne vezenine.) Lastna prevdarnost ti narekuje, da pereš najprej tisti komad, ki je manj umazan, potem šele ostale, bolj umazane stvari. Sedanja moška moda dovoli moške pisane srajce. Te je treba posebno skrbno prati. Najprej za vratom in rokave v zapestju, potem na plečah, pod paz-

duho in šele na koncu vso srajco. Zelo natančno in skrbno ravnaj z robci, ki jih nosiš na glavi. Modrobarvane stvari lahko h koncu polebaš, vse drugo se ne pleba. Rumeni (žolti) robci pobledijo po večkratnem pranju. Skuhaj kamilično cvetje in dobiš lep rumen čaj, v njem izplakneš rumene robce, jih ožuliš in koj razgrni in obesi. Sploh si zapomni, da vsak komad koj streseš in razgrneš, ako hočeš imeti vse lepo oprano in brez peg. Najlepše opereš pisane stvari, ako imaš tri posode: v prvi žajfenco, v drugi in tretji pa čisto vodo. Ako pa teče za hišo potok, pa pereš tam najlepše, ker sproti izplakuješ vsak komad, ga razgrneš na trati ali obesi na plot ali na ograjo ali na snažen, s t a r drog. Pomni: novi drog ima lahko v sebi čreslovino ali barvan sok in tvoja obleka dobi lahko rjave ali druge pege in lise. — Znan mi je slučaj, ko je dekle pralo rjuhe. Oče so tiste dni napravil lepo hrastovo kolje. Ker je deževalo, niso mogli sušiti perila na prostem. Dekle hiti in prinese za vsako rjuho lep nov kol na podstrešje, ga položi od trama do trama ter obesi rjuhe črez. Drugo jutro pobere posušene rjuhe, ki pa je vsaka imela rjavo progo tam, kjer je visela na hrastovem drogu. Še po mnogih letih se je poznala ta proga. Črne nogavice, predpasnike, robce opereš najlepše brez mila v kostenjevi vodi. Naberi divje kostenje, nareži jih in namoči črez noč za dva ali tri prgišča narezanih kostenjev (z olupki vred) v mlačno vodo. Drugo jutro odcediš in imaš lug, ki se krasno peni, ko pereš v njem črne, zlasti volnene stvari; pa zapomni si: brez mila. Potem izplakneš v dveh ali treh mlačnih vodah in koj obesiš.

Pridne gospodinjke si naberejo zdaj v jeseni po dve ali tri krničke divjih kostenjev, jih narežejo in posuše in shranijo na podstrešju. Tako vse leto lahko perejo s kostenjevim lugom. Pripomniti moram, ljube tovarišice, da se tudi vse moške obleke, tudi sive, lepo operejo v kostenjevem lugu. Pozabiti ne smemo, da mora biti lug mlačen, n i k o l i

vroč. Moška obleka se ne sme žuliti ali ožeti; le gor dol, gor dol izplakneš, potem obesi tako, da podolž voda odtega. Predno je popolnoma suha, jo zlikaj; likalnika pa ne smeš držati prav po blagu ampak položi čez mesto, kjer hočeš likati, snažno tanko ruto ali cunj; v to svrhu lahko uporabiš kak robček, ki ga več ne nosiš na glavi.

Iz divjih kostanjev si napravi štedljiva gospodinja tudi skrob ali štirko. Kako se ta pripravi, Vam povem prihodnjič. Le naberite si mnogo divjih kostanjev in jih skrbno olupite, do belega jedra; te razrežite na male koščke in lepo posušite na solncu ali na peči. Olupkov ne zametuj! Posuši jih, da ti služijo za lуг, ko pereš temne stvari.

Bele volnene robce ali rute za glavo (dilenaste) opereš najlepše v lugu iz olupljenih kostanjev.

Svilene rute opereš v lux, ki ima navdilo natiskano. Kdor pa hoče prihraniti izdatke za lux, skuha eno pest pšenični otrobov v treh litrih vode, precedi na snažno capico in pere v mlačnem lugu iz otrobov svilo. Svila se ne sme ne mencati ne izžeti, ampak le med obema dlama v krogu mleti in h koncu iztisniti. Tudi sušiti svile ne smeš, ampak oprani robec ali predpasnik razprostri na suho obrisalko ali ruto ali ruho, potem zasuci kakor testo pri štruklju in valjaj pod rokami, dokler ni precej posušeno. Nato likaj s hladnim likalnikom na levi strani. Z likanjem svila izgubi trdoto. Črne svilene robce zato pobriši pred likanjem s capico, katero si namočila v jesihi; potem likaj z ne prevročim železom, pa bo črna svila lepo trda kakor papir.

Voditeljica: Mnogo si danes povedala, vrla Ančka, našim dekletom. Tiste, ki si niste sproti delale beležk, si zapišite doma, kar ste slišale.

Še kratko, a važno predavanje si je pripravila:

Organistova Tilčka: Ljube tovarišice! Najdražje zemeljsko blago je zdravje. Zato je pač važno, da si vemo gospodinjje hitro pomagati, ako kdo zboli pri hiši. Zdaj v jeseni si pripravimo najboljše zdravilo proti griži in sličnim pojavom naše »notranjščine«. Letos je hrastje polno krásnega želoda. Pridno si ga nabirajte, olupite in jedro na dvoje razkoljite. Če je črvido, se prav snažno očisti. Potem nareži na drobne kosce v velikosti malega fižola in posuši na solncu ali na peči. Ko je posušeno, moraš želod žgati tako kakor žgeš ječmen in kavo. Nato zmleješ v kavinem mlinčku. Ako

nimaš mlinčka, pa stolci v snažnem možnarju. Shrani v pločevinasti škatljici, ki mora biti seveda snažna (ne rjasta) in suha in se dobro zapre. Ako te nimaš, pa zaveži v snažno stekleničico, kakor jo imaš za vkuhanje sadja, zaveži s pergamentnim papirjem.

Prilepi še listek in zapiši nanj: »Želodova kava. 1931.« Ako kdo pri hiši zboli na črevesnem katarju, hitro pristavi četrtr litra kropa, vkuhaj za eno žlico želodove kave; ko je vrelo vsaj 10 minut, odmakni od ognja in pokrij, da se sčisti. Piješ lahko koj črno kavo ali s prekuhanim mlekom; le prav malo ali nič sladkorja ne daj v njo. Pomaga ti gotovo. Seveda moraš tudi skrbeti, da imaš tople noge in ogreješ trebuh s toplo opeko, ki jo zaviješ v papir in ruto. Tako preprečiš grižo ali jo ustaviš, če hitro pomagaš. Hitra pomoč, dvakrat pomoč.

Voditeljica: Hvala, pridna Tilčka! Še drugič kaj povej!

Mariborsko okrožje dela. V zadnji številki »Našega Doma« smo poročali o izletu kamniškega fantovskega odseka k Sv. Petru pri Mariboru. V nedeljo, dne 13. septembra pa so člani šentpeterskega odseka vrnili obisk bratom v Kamnici. Čez 50 članov obeh fantovskih odsekov in fantov iz Šmarjete ob Pesnici, se je zbralo v društvenem domu v Kamnici. Fantje treh župnij so se strnili v eno samo fantovsko družino, v kateri je vladalo najlepše soglasje, židana volja in navdušenje za ideje poštenega katoliškega fantovstva. Vse je družila prijetna zaveza, da smo vsi eno, da delamo za isti skupni cilj... V nedeljo 20. septembra pa so se udarili odseki mariborskega fantovskega okrožja v nekrvavi bitki — vršile so se prosvetno-športne tekme. Trije odseki: Kamnica, Št. Janž na Dravskem polju in Št. Peter so se kosali med seboj, kdo bo odnesel prvo mesto. Priznati se mora, da so bili vsi odseki dobro pripravljeni, zlasti v zadrugištvu. Korajžno so odgovarjali na vprašanja, ki so jih izžrebali. — Prvenstvo je odnesel najmlajši, to je Kamniški odsek, ki je od 100 dosegljivih dosegel 77 točk. Za njim sta se uvrstila odseka Št. Janž in Sv. Peter, ki sta dosegla oba enako število 74 točk. — Razven tega so še odseki po-

skusili za prvenstvo v štafeti 4 × 100 m. Zmagal je odsek št. Janž na Dravskem polju. Dobil je častno diplomu. V teku 400 m je odnesel prvo darilo — bronaste-ga tekača — A. Greif iz št. Janža na Dravskem polju. Drugo darilo je dobil Franc Sentočnik iz Kamnice. V teku 1500 m si je priboril lavorjev venec Škamlec Rudi iz št. Petra. Pri kolesarski dirki je prišel prvi na cilj A. Greif iz št. Janža na Dravskem polju, ki je dobil lepo vezano knjigo »Stori to«, drugo mesto v kolesarjenju je dosegel Ivan Klasinc iz št. Janža. Prve prosvetno-športne tekme so pokazale dovolj lep rezultat, zlasti pa dale močne spodbude tekmujočim odsekom, da bodo prihodnje leto napeli vse sile, da dosežejo še lepše uspehe, tako v prosveti, kakor tudi v športu. Uspehi tekmujočih odsekov pa bodo opogumili tudi še one, ki so letos ostali doma, da bodo drugo leto tudi oni med tekmujočimi na častnem mestu. —o—

Kateri so naši prazniki? Tiste praznike namreč mislim, ki jih morajo fantje obvezno obhajati. Predvsem osmi december, potem sv. Jožef, kot tretji praznik bo sedaj praznik sv. Petra in Pavla, četrti pa Kristusa Kralja. Sveti Peter in Pavel predvsem radi tega, da se fantje navzamejo pavelske gorečnosti in neustrašenosti ter peterske odločnosti in boguvdanosti. Na te svoje praznike naj fantje gredo skupno k sveti maši in naj po možnosti prejmejo zakrament svetega obhajila. Jože.

Najbližnje naloge fantovskih krožkov so: priprava na prosvetne tekme iz že znane tvarine; tekme naj okrožja izpeljejo do konca tega leta. Razen tega sportne tekme. Tudi naj okrožja skušajo izvesti poslovne izpite za predsednike, tajnike in blagajnike fantovskih krožkov. Krožki bodo namreč najbolj uspevali, če jih bodo vodili fantje, ki bodo v poslovanju predsednika, tajnika in blagajnika kar moči bolj izvežbani. To pa naj pokažejo in izkažejo poslovni izpiti. France.

Rdeč nagelj, simbol pravega fantovskega prijateljstva. V sedmi številki »Naše misli«, ki jo izdajajo požrtvovalni šoštanjski fantje, je napisal I. Golob pod tem naslovom zelo lep in pristrčen članek, ki ga baš radi tega tukaj objavljamo: »Ko sem prvič slišal govoriti našega tajnika Mladen. zveze in uredn. »Naše misli« o rdečem nagelju, se mi je cela reč zelo dopadla; posebno zato, ker se mi zdi, da je rdeč nagelj simbol ljubezni; pa ne mislite si, da samo ljubezni med zaljubljenici, ampak rdeč nagelj naj bo sim-

bol pravega in čistega fantovskega prijateljstva. Kaj pa je prijateljstvo? Lahka reč, pravijo fantje, ki pravega prijateljstva ne poznajo. Razumeti se moramo! Če ne drugače, vsaj za silo, pravijo; odkritosrčni pa ne smemo biti preveč, sicer pride hitro kaj navzkriž, in veseli moramo biti; privoščiti si ga moramo vsaj vsako nedeljo par štefanov, da se prijateljstvo zalije. Če pa slučajno pride do kakšnega prepira ali pretepa, kaj za to; saj fant, ki svoje korajže s pestjo ne pokaže, ni vreden piškovega oreha. In drugo nedeljo po pretepu, saj se je vendar treba »uglihati«, ker je res malo grdo, da bi se radi tistih par mastnih fantje od fare grdo gledali. No, in vino zopet teče od mize, prijateljstvo je sklenjeno, fantovske glave se stiskajo skupaj in se od vinca zamočeni »ljubezni« poljubujejo. Pa si še kdo upa trditi, da to niso prijatelji!

Pojdimo še dalje, v društvo, organizacijo! Tam se zbirajo fantje, ki jim je za napredek, za umsko in srčno izobrazbo; in za brate se imenujejo. Zakaj tudi ne; saj so vsi eno, vsi stremijo za ciljem, ki jim ga je načrtala njihova organizacija. Gotovo bo vsak mislil: ravno tukaj prilje rdeč nagelj, pravo fantovsko prijateljstvo, ki mu je tuja vsaka hlimba in prezir. Žal... Koliko društev bi vzorneje delovalo v korist sebi in drugim, če bi jih ne razjedal črv zelene zavisti in nebratske zahrbtnosti. In kako društvo do tega pride? Čisto lahko. Če napišem recept, bi se glasil nekako takole: vzemi, kolikor ga imaš napuha, dodaj malo zaničevanja do drugih preprostejših sobratov, nato to brozgo zmešaj, postavi na sonce, da malo pokipi, pa tako da ljudje vidijo, nato še prideni malo hinavščine in laži — in uspeh je zagotovljen...

Prijateljstvo, ki nima za podlago prave, čiste fantovske ljubezni in zvestobe, bo izginilo kakor izgine lepa mavrica, kadar zatone sonce. Dragi fantje! Nek pregovor pravi: kdor najde pravega prijatelja, je našel zaklad. In res je to. Če človek nima prijatelja, na katerega bi se v sili oprl, mu svoje težave zaupal, je kakor osamljeno slabotno drevo, ki ne bo vzdržalo sredi življenskih viharjev. Prijatelj nosi s teboj tvoje križe in težave, uživa s teboj srečo in tudi nesrečo, četudi te vse zapusti. Kadar zablodiš, ti je zvezda vodnica, da zopet najdeš pravo pot. Če imaš pravega prijatelja, imaš mnogo, mnogo, in ti ni življenje tako pušto in težko, saj hodi s teboj prijatelj, ki te ne zapusti tudi v največji sili in

stiski, kakor delajo to laži prijatelji, katerim je posvetil pesnik sledeče vrstice:

Prijatelj senci tvoji je enak,
ki zvesto za teboj se vije,
dokler ti sreče sonce sije.
A ko se pripodi oblak,
ko sonce ti zagrne mrak,
se tudi senca tvoja — skrije.

Naj skončam svoje borno premlevanje; saj se dober prijatelj s peresom opisati ne da kakor se ne more opisati škoda, ki jo stori slab prijatelj. Vem, da se te vrstice marsikateremu bralcu mogoče ne bodo dopadle in jih bo sodil z napačne strani. Simbol te ljubezni, rdeč nageli, pa naj diči naša prsa, naj nas prijazno pozdravlja z deklških gredic in naj nas vodi do pravega prijateljstva! — Opomba urednika: Morda so ta opazovanja tupa-tam prečrnogleda, toda odkrita in iz dobrega srca prihajajoča. Zato sem jih tukaj objavil.

Sv. Anton v Slov. goricah. Dne 9. avgusta tega leta je bil veseli dan za našo župnijo. Že prejšnji dan grmenje topičev in kinčanje, na predvečer pa milo doneče pritrkavanje zvonov; vse to je naznanjalo, da bo drugi dan v cerkvi krasnega antonjevskega hribčka daroval prvo sveto mašo naš rojak g. Nace Paluc. Tem veselejši dan zato, ker so, žal, redke slovesnosti nove maše. Res, neko notranjo srečo je ta dan gotovo čutil v svojem srcu vsak župljan, ko je v njihovi sredi zopet mlad delavec v vinogradu Gospodovem zapel »Glorijo«. Ob pogledu na novega maziljenca pred oltarjem je marsikomu zaigrala solza sreče in veselja v očeh. Veselje pa je bilo tudi v nas, članih fantovskega krožka; saj nas je večkrat v našem Društvenem domu vadal kretati se na odru, vmes pa nam pomagal s svojim lepim glasom zapeti pravo, srca dvigajočo pesmico. Zato smo tudi ob priliki njegovega sprejema, dne 5. julija, radostnih src pohiteli mu nasproti z okinčanimi kolesi — bilo nas je čez 50 — da se vsaj s tem nekoliko oddolžimo našemu Naceku. Vsi ti dnevi nam ostanejo v neminljivem spominu. — Mlad Prlek.

Več srčne kulture! V kakšnem odnosu sta si naš kmet in delavec? V prav skrhanih marsikaterikrat. Hiše v miru in edinosti — ali niso kakor nekakšna svetišča po deželi? V spodbudo nam naj bodi! Povsod žal ni tako. Nekateri delavci, hlapci ali dekle so naduti in nezvesti napram gospodarjem, delodajalcem ali kmet pa zre včasih v podložnih pre-

malo človeka. Prvi pozabljajo, da srčno lep ni, kdor gleda samo na plačilo; ali pa da mu je prav vseeno, če bi tudi hiša radi njegove malomarnosti trpela. Ali če hišo obrekuje, Spletkariti in obsojati ni plemenito. Sodba je v božji oblasti. »Blagor usmiljenim!« je povzdignil naš prvi Vzornik svoj glas. Čuj torej naš fant — dekle, ki postaneš gospodar — gospodinja, kako lahko blagor tebi. Posluži se ga, vadi svoje srce v plemenitosti. Svoje ga sosedu, posla ail kožarkoli ocenjuj zgolj od dobre strani. Dobro želi, dobro stori. Siromaku odpri roke — srce. Delavcu ali poslu raje navrzi nego pritrgaj; dober glas si ohraniš. **Poznaj ga tudi pozimi!** Ne tirjaj prestrogih in pretiranih najemnini. Delo betežnih ali bolehnih oseb ne podcenjuj; plačaj ga primerno brez jedke opazke, da si niti hrane ne zasluži. Vsi smo si po duhu bratje; vse nas bo krila nekoč ena odeja — hladna zemlja. Pomni, bogastvo in čast se razbline končno v prazen nič; le plemenita dela te osrečijo in tvoj spomin ovekovečijo. — C. M.

Na tabor na Gorci pri Sv. Petru pri Mariboru smo tudi iz Vurberga pohiteli fantje, čeprav še nimamo ustanovljenega fantovskega krožka, pa upamo, da bo še prišlo od tega, ko se bomo dovolj močno razgibali. Ker pa so bile povabljene tudi vse druge versko-prosvetne organizacije, pa smo se takoj odzvali povabilu in nismo prav nič užaljeni, kakor šmarjetski fantje, ker ni Slovenski Gospodar poročal, da je bil na taboru zastopan tudi Vurberg z dvanajstero tanti. Z veseljem smo pohiteli tisti dan na Gorco, da si s tovariši enakega mišljenja, istih idej in nazorov podamo roke in se skupno poklonimo v cerkvi Oni, kateri je svetišče posvečeno, naši Materi Mariji, ki je zavetnica nas in naših organizacij. Navzeli smo se zopet za nove ideje versko-prosvetnega dela in življenja in se nasrkali svežega idealizma za krepostno krščansko življenje. Pokazali smo tudi, da še bije v mladini slovenskega naroda srce, ki je ohranilo vero, sveto vero naših očetov in zato so prihilei trumoma versko ognjevitimi mladeniči iz vseh krajev, mladeniči, ki imajo res pravi smisel za katoliško stvar, da pokažejo svetu svojo veliko navdušenost za versko moralno življenje in krščansko prosveto. Imeli smo pripravljene prav lepe govorčke, pa nas je malo potrla, ko se je tabor s prižnice preklical, da ga je oblast prepovedala. Pa kaj kmalu je ta potrtost izginila iz našega čela in pokazala se je zopet ona

mladeniška poštena veselost. Zadonela je pesem za pesmijo. Pozdrav vsem mladeničem pri Sv. Petru pri Mariboru. Fant iz Vurberga.

KATOLIŠKO GIBANJE

Letošnji mladinski tabori so bili revija zavedne in v svojih življenjskih načelih neomajne slovenske krščanske mladine. Pri tem se je pokazala neverjetna požrtvovalnost fantov in deklet, ki so več ur daleč in ponekod v največjem deževju prišli na tabore, da dajo elementarnega in ognjevitnega duška svojim čustvovanjem. Prihiteli so fantje na katoliški shod v Konjice, na fantovski tabor v Vojnik, k Sv. Juriju ob Ščavnici, k Sv. Trem Kraljem v Slov. goricah, na Gorco pri Mariboru, na Polzele in k Sv. Roku nad Šmarjem pri Jelšah. V Konjicah je govoril fantom urednik dr. Fran Vatovec, ravnotako pri Sv. Juriju ob Ščavnici. Pri Sv. Treh kraljih se je moral program omejiti na cerkveno slovesnost, in ravnotako na Gorci pri Mariboru, kjer je fantom govoril dr. Jože Jeraj. V Vojniku sta razvijala program slovenske krščanske mladine prof. Ivan Dolenec iz Ljubljane in urednik dr. Fran Vatovec kot zastopnik mariborske Prosветne zveze, na Polzele pa podpredsednika Prosветne zveze v Mariboru dr. Jeraj in dr. Fran Vatovec. Vse tisto, kar doživljajo fantje v teh dneh, je prišlo v izraziti obliki na dan na vseh taborih. Navdušeno in korajžno so govorili, in sicer v Vojniku: akademik Kolar iz Dramelj, Ludovik Gorjak iz Konjic, Joško Gajšek iz Teharij, Pongrac Turnšek iz Polzele, Rudolf Koren iz Šostanja, Štefan Dolar iz Nove Cerkve in Jožef Koželj od Sv. Jurija ob južni želez-

nici. Pri Sv. Juriju so izpovedovali tehtne in krepke misli učitelj Anton Korošak od Sv. Jurija, Franc Domajnko iz Žihlave, Drago Žižek iz Ljutomera in I. Slodnjak od Sv. Lovrenca v Slovenskih goricah. Na Polzele so odkrivali težnje krščanske fantovske mladine Matevž Dušič, Pongrac Turnšek in Rudolf Koren.

Dekleta pa so se zbrala na Oljki, pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah — o obeh taborih smo že poročali v zadnji številki Našega Doma —, potem v Črenšovcih in v Rajhenburgu. Žal sta se mogli zadnji zborovanji in shoda poštenih slovenskih katoliških deklet vršiti samo v cerkvi, kjer so dekletom govorili stolni kanonik Franc Časl kot škofijski voditelj Marijinih družb in predsednik mariborske Prosветne zveze dr. Josip Hohnjec.

Na vseh teh mladinskih taborih se je z vso jasnostjo izluščil program značajne, neodjenljive in zavedne slovenske krščanske mladine: Bog in Cerkev, ljudstvo in domovina ter socialna pravda. Sedaj pričinja nekaj drugega: tiho, požrtvovalno in vztrajno delo po fantovskih in dekleških krožkih.

Občni zbor Slovenske krščanske ženske zveze v Ljubljani se bo vršil v četrtek, dne 8. oktobra tega leta ob štirih popoldne v beli dvorani hotela Union z nastopnim dnevnim redom: 1. Čitanje in odobrenje zapisnika zadnjega občnega občnega zbora. 2. Poročilo odbora. 3. Volitve. 4. Predlogi. 5. Slučajnosti.

KRŠČ. MLADINA DRUGOD

Avstrijska krščanska mladina je organizirana v svoji krščansko nemški telovadni zvezi s sedežem na Dunaju. Zvezi

Ob priliki umestitve novega mestnega župnika v Slov. Bistrici so igrali člani tamnošnjega prosv. društva igro »Trosila bom rože« ali »Čudež sv. Terezije«.

predseduje dr. Pultar. V zadnjih letih je to telovadno sportno gibanje avstrijske krščanske mladine doživelo izreden razmah. Zveza šteje danes 241 društev, ki imajo skupno 38.291 članov. Od teh je 27.420 takih, ki gojijo stalno telovadbo in sport. Enajst društev ima svoje telovadnice, 161 pa svoja telovadišča. Predtelovadec je 2047; od teh je 924 obiskovalo posebne predtelovalške tečaje ter napravilo tozadevne tehnične izpite. Predtelovadk je 566! To število je vsekakor častno in priča o požrtvovalnem delu deklet v omenjeni zvezi. V bodoče bodo morali predtelovadci v smislu sklepov na zadnjem obnem zboru napraviti dvoje tehničnih izpitov iz telovadbe. Profesor Kollas iz Gradca je izdal poseben učbenik iz snovi za te izpite za dekleta; ravno tako so se pripravili za naraščaj številni telovadni tečaji po vseh okrožjih avstrijskega ozemlja. Med seboj se krščansko socialni telovadci in telovadke nazivajo bratje in sestre. Leta 1935. bo v Linzu, glavnem mestu Gornje Avstrije, velik tabor in nastop avstrijske krščansko nemške telovadne zveze. Za lepim zgledom avstrijske krščanske mladine!

»Tam daleč za morjem...« V treh slikah. — Igra »Tam daleč za morjem...« je namenjena moški mladini, ki se zbira v Marijinih kongregacijah in v Marijinih vrtcih. Ima blag namen: razneti v idealnih mladih srcih iskro požrtvovalne ljubezni do trpečih, poganjskih src. Torej mladina: uprizorjaj vsepovsodi to originalno blažilno igro! Ni plemenito pozabiti na nesrečne! Prireditev je dovoljena brez posebni hobeznosti. Knjižica stane po pošti 4 Din, in se dobi pri Družbi sv. Petra Klaverja v Ljubljani, Metelkova ulica 1, kakor tudi pri vseh drugih katoliških knjigarnah.

Iz duhovnega življenja družine. Spisala Milica Grafenauerjeva. Založila Družba sv. Mohorja v Celju, natisnila Mohorjeva tiskarna 1931. Str. 168. Cena broš. za ude 18 Din, za neude 24 Din; vez. za ude 24 Din, za neude 32 Din. Knjiga je resnično doživljanje v lastni številni družini, je sad mnogoletnih bojov, trpljenja in tudi velikega veselja. Za vsako dekle bo ta knjiga v mnogočem novo razodetje. Vsaka nevesta bi morala to knjigo — ne samo prebrati — preštudirati bi jo morala in se uživati v njeno vsebino.

Pravica in usmiljenje, povest iz hrvaščine. — Spisala Mara Pavič, prevedel Franc Kolenc. Cena: bro: 10 Din, vez. 15 Din. Dobi se v Jugoslovanski knjigarni, Novi založbi, v Cirilovih knjigarnah (Maribor) ter v Slomškovi in Mohorjevi knjigarni (Celje).

Naš neutrudni mladinski organizator prof. dr. Jože Jeraj je pred nedavnim izdal novo knjigo »Duševna podoba mladosti«, ki jo je izdala Šolska matica v Ljubljani. Knjiga obsega 335 strani in je pisatelj z izvirno in lapidarno dikcijo, sočnim jezikom in sistematično samostojnostjo zajel v petero glavnih poglavij najbolj pereča vzgojna vprašanja, ki se nanašajo na dobo mladosti. S tem delom si je dr. Jože Jeraj utrdil sloves svoje odlične pisateljske tvornosti. Sedaj pripravlja pregled sociologije, ki bo temeljila na povsem novi prikazovalni metodi.

IZ VSEH VETROV

Čudna društva imajo na Angleškem. V Londonu je že od nekdaj mnogo neobičajnih društev. Tako na primer obstoji Klub brez nosov, katerega članstvo sestavljajo izključeno le oni ljudje, ki so na kakršenkoli način prišli ob svoj nos. Obstojata tudi Klub grdih obrazov. Njegova pravila zahtevajo, da morajo člani imeti zakrivljene brade, dolge nosove in ogromna usta. Leta 1869. je bil ustanovljen Klub lažnivcev. Pravila tega kluba so določala, da mora tisti, ki hoče biti sprejet, prinesiti dokaze o svoji lažnivosti. Drugi člen tega pravilnika prepoveduje dajanje častne besede. Naposled pa je tudi še določba, da se le oni, ki bi si izmislili najneverjetnejšo zgodbo, izvoli za predsednika društva. Obstojal je tudi Klub za psovanje, v katerem so bili vpisani stari mornarji, bivši hotelski vratarji in vozniki. Svrha tega društva je bila vsakotedenski sestanek v krčmi in vaja v psovanju. Navedemo lahko tudi Klub norcev, katerega ustanovitelji so bili na načelu, da zahteva vsakdanje življenje tolikšno resnost, da je neobhodno potrebno, od časa do časa popolnoma pozabiti na vsako resnost. Lahko si je predstavljati, kakšne so bile seje tega kluba, v katerem je bil vsak znak razuma kaznovan z denarno kaznijo. Trdi se, da so se počutili člani tega kluba po neki noči, ki so jo prebili skupaj, tako sveži, kakor da bi se okopali. Izmed vseh pa je najbolj čudaški Klub molčecih. Njegovi člani so prepričani, da je za zdravje in raz-

um potrebno, če je človek od časa do časa tih. Zato je bilo pri sejah dovoljeno članom sporazumevati se le z znamenji. Pripoveduje se, da so trije roparji, ki so poznali klubove običaje, nekega dne vdrli na sejo in zahtevali, za revolverji v rokah, od prisotnih, naj jim izroče vsebine svojih žepov. Ves čas je vladala v dvorani največja tišina. Ko so pa lopovi hoteli s plenom izginiti, se je eden molčeti opogumil, odprl okno in začel klicati na pomoč. To je omogočilo policiji, da je vjela zločince. Pozneje so člana, ki je rešil s svojim krikom žepa svojih tovarišev, izključili iz društva zaradi kršitve pravil.

Prva stanovanjska hiša iz stekla stoji v Parizu, v ulici Saint Guillaume pri Sorbonni. Hiša je tako napravljena, da prihajajo vanjo žarki od vseh strani ter širijo po vseh prostorih čudovito, očem dobrodejno svetlobo. Hišo je zgradil arhitekt Peter Chareau, ki je uverjen, da je steklena hiša hiša bodočnosti. Židovi so tako trdni, kakor bi bili iz kamna. Chareau meni, da bodo Parižani kmalu sledili njegovemu zgledu in začeli postavljati steklene hiše. Stene in zidovi so tako motni, da se od zunaj ne vidi, kaj se godi v notranjosti, tudi tedaj ne, če so notranji prostori razsvetljeni. Zgraditelj je uporabil za stavbo navadno surovo steklo.

Kaj povzroča prezgodnjo smrt. Znani kodanjski strokovnjak za prehrano Hinnede trdi, da je krivo domalega vseh obolenj prebavil in drugih notranjih organov, ki se pojavljajo pri civilizirancih ter jih tako rado spravi v grob med petim in šestim križem, preobilo uživanje mesa in drugih živalskih produktov. Če se omeji uživanje take hrane, pade tudi umrljivost za notranjimi boleznimi. Bacili kolere so le kratkoživni. Na človeški dlani poginejo že v dveh urah, na papirju v enem dnevu, na suhem blagu in na živilih v istem času. Če so pa živila vlažna, pa se drže bacili tudi osem dni. V vodi živijo nad osem dni, v mokrem perilu pa celo nad 14 dni. Večina rastlin živi, kakor znano, od zemlje, vode in zraka. Imamo pa tudi redke rastline, ki so prav podobne civilizirancem glede izbire hrane. Rosika (drosera), ki raste tudi na zadnjih ostankih ljubljanskega barja, lovi na svojih listih žuželke in jih prekvaša z nekim sokom, ki je prav podoben človeškemu želodčnemu soku, da ji služi za dober priboljšek k pusti rudninski hrani.

Nov vir energije. Po 40 letnem raziskovalnem delu bo predal Urnold Erinyi po zadnjih poskusih v okviru nemškega

zavoda za raziskovanje energije v Hamburgu javnosti nov izum, ki bo sami Nemčiji prihranil letno več milijonov izdatkov za premog. Gre za izpopolnjeno izrabo sile, ki tiči v vodni pari. Voda preide v paro, kakor znano, pri 100 stopinjah Celzija, bencol pri 80 stopinjah, zmes iz bencola in vode pa že pri 69 stopinjah Celzija in pri tem ostane gonilna sila čiste vodne pare. Na prvi pogled je razvidno, da je novi načini proizvajanja pare skoraj za tretjino cenejši nego dosedanj, saj potrebuje za tretjino manj kuriva pri istem učinku. Podjetja, ki delujejo s parno silo, čaka tedaj pravi preobrat in to tem bolj, ker se da novi izum z malenkostnimi preureditvami prenesti tudi na parne stroje dosedanjega tipa. Zanimivo je, da noče imeti sedaj 64 letni izumitelj od svojega življenjskega dela zase nobenih koristi, temveč je ves dobiček, ki nastane iz njega, poklonil dobrotelnim svrham.

Najvišje človeško prebivališče se nahaja v gorovju Himalaje v Indiji v višini 5486 metrov. Tam se nahaja preprosta kamenita koča, v kateri stalno prebiva pet mož kot predstraža na prelazu Oonki. V tej višini vsebuje zrak le polovico toliko kisika kakor zrak neposredno nad morsko gladino. Opazovanja so dognala, da ti ljudje kljub temu zraku dosežejo visoko starost.

ŠALE IN UGANKE

Rešitev ugank v avg.-sept. številki.

Spomenik.

I
I v o
a
I n n
L a c i j
A b r a h a m
G r a n a d a
J a k o b
b r a n a
t o r e k
k o v a č
k o r a n
d e h o r
S i n a j
p e l i k a n
K a l k u t a
D a l m a c i j a

Zastavice. 1. Redkev. 2. Bolha. 3. Adam. 4. Črevelj. 5. Polž, ker nosi sam hišo. 6. Zato, da se pokriva. 7. Tisti, ki nese vodo na glavi. 8. Jezdec. 9. Da jih obleče. 10. Nikjer, ker vino ne raste, ampak samo grozdje.

Računska naloga. Novincev je bilo 36.

Prav so rešili: Ciril Hojnik, Trnovci; Ela Cencelj, Tremenje; Jug Franjo, Studenci pri Mariboru; Jožef Novak, Banovci; Mira Verdelj, Šalek.

Za nagrado je bil izžreban: Ciril Hojnik, Trnovci št. 1, pošta Sv. Tomaž pri Ormožu.

Nenavaden tiskarski škrat si dovoli marsikatero šalo in dovolil si jo je tudi z nekim stavcem v Bradfordovi tiskarni v Filadelfiji. Stavec je pri sestavljanju koledarja zamenjal vremenski prerokbi ki dokazujejo, da krožijo okoli nas še za 12. novembra in 12. avgusta. Tako je bilo na dan 12. avgusta prerokovano viharno vreme in sneg. Pomoto so opazili, ko je bil koledar že skoro razprodan in razposlan. Stavec je bil takoj odpuščen iz službe. Zgodilo se je pa nekaj nenavadnega. Dne 12. avgusta je nastal silen vihar. Ko se je polegel, je pričelo snežiti, kar je v tem letnem času pravi čudež. Čudovito prerokovanje je bilo že splošno znano in ljudje so se kar pulili za Bradfordov koledar. Bradford je postal slaven in bogat človek. Odpuščenega stavca je sprejel zopet v službo in mu podvojil plačo.

Pomagati si je znal. Mož je peljal voz sena, ki se mu je nenadoma sredi ceste prevrnil. »Pomagajte, pod vozom je moj sin!« je kričal možak.

Prihitali so ljudje, dvignili voz in pomagali možu zopet naložiti seno. Ko je bilo že vse v redu, je vprašal možaka nekdo: »Kje pa je sin?«

»Doma,« mu je odvrnil mož.

»Čemu si potem klical, da je pod vozom?«

»Ker bi mi sicer nihče ne hotel pomagati...«

Plemeniti stric. — Striček, nocoj se mi je navadi, da si mi dal deset dinarjev...

— No, pa dobro! Kar obdrži jih!

Na izkušnji. — Zakaj zdravniki vpricho bolnika po navadi govore latinsko?

— Ker hočejo bolnika priučiti na mrtvi jezik.

Tri narodnosti. Bile so trije potepuhi, vsi rokodelski pomočniki: Nemec, Madžar in Poljak, ki so bili vedno dobre

volje. Nekega dne so prišli v neznan mesto, kjer je bilo ravno ženitovanje županove hčerke. Prosili so za delo in so jih zaposlili pri umivanju jedilnega pribora, za kar so se dobro najedli.

Ko so potem šli naprej, je nenadoma menil eden izmed njih, Nemec:

»Priatelj, ali sta opazila, kako težke so bile srebrne žlice? Če bi jih imeli, kaj?«

»Če bi jih imeli?« se je zarogal drugi, Madžar. »Saj jih že imam!«

»Si jih imel!« se je zarežal tretji, Poljak.

Moč navade. Znano je, da Tirolec nikogar ne viče. Tirolci v avstrijski armadi niso mogli razumeti, zakaj ne bi tudi tam vsakogar tikali. Nekoč se je eden izmed častnikov ravno pripravljal, da bo sedel v travo, a v tem stopi predenj vojak in reče: »Ti slišiš...« — Oficir: »Kolikokrat še bom moral ponavljati, da svojega predpostavljenega ni dovoljeno tikati in da mora nižji vsak nagovor pričeti s — pokorno javljam.« — Vojak je znova prišel: »Gospod nadporočnik, ti se boš...« — »Ni prav! Gospod nadporočnik pokorno javljam, da se bodete...« je popravil častnik ter se vsedel v travo. In pravi vojak: »Gospod nadporočnik, pokorno javljam, da si se sedaj že vsedel v kravjek!«

Dobra izbira. Cigana so v deveti deželi obsojili na smrt. Po stari tamkajšnji navadi so tudi njega vprašali, kak način smrti si hoče izbrati.

»Oh, gospod sodnik,« je dejal cigan, »če že smem izbirati, bi najrajši umrl od starosti.«

Da ne bo greha. Župnik je zalotil gostilničarja, ki je mešal vodo v vino, pa mu je rekel:

»Tega vendar ne smete, je greh!«

Gostilničar odgovori: »Povejte mi, g. župnik, ali je greh, če se ljudje napijejo?«

»Seveda je.«

»Torej vidite,« je rekel zviti gostilničar, »jaz zato mešam vodo v vino, da ne bo greha in zato naj bi imel še jaz greh?«

Vrnil mu je. Raznašalec kruha pekovskemu mojstru: »Danes je pa vaš kruh za polovico manjši kakor včeraj.«

Mojster: »Molči! Boš pa lažje nosil.«

Raznašalec plača mojstru samo polovico običajne cene in odide.

Mojster (to opazi): »Čakaj, saj si pre-malo plačal.«

Raznašalec: »Nič ne dene, boste pa lažje prešteli...«

NITROFOSKAL-RUŠE

je mešano umetno gnojilo, ki zelo dobro deluje na naši slovenski zemlji za vse gospodarske poseve. Z njim se lahko pridela

MNOGO, DOBRO IN POCENI!

Njive, vinogradi, sadonosniki naj se gnojijo v jeseni in naj se gnojilo dobro zmeša z zemljo, bodisi potom oranja ali okopavanja. Travnike v jeseni dobro branati in gnojiti z

NITROFOSKALOM IN APNENIM DUŠIKOM

vsled tega, ker so trave zelo hvaležne za dušik, travniki spomladi dva do tri tedne prej ozelenijo in dajo dobro in krepko krmo za živino.

Kmetska mladina naj se zanima tudi za to tehnično sredstvo, ki vpliva na poboljšanje pridelovanja kmetijskih pridelkov, naj dela v tem smislu poskuse na svoji zemlji.

Tvornica za dušik d. d. Ruše izdeluje umetna gnojila in sprejema direktno naročila.